

Efter Mindretallets Forslag blive Ordene „Bartpenge i 5 Aar“ at ombytte med Ordet „Pension.“

Fenger. Jespersen. Monrad.
 P. Pedersen. ^{Døpseier.} Notwitt.

LXXX.

Betræktning

over

Udkast til Lov om Fæstes Overgang til Selveiendom.

(Afgiven af Folkethingets Udvalg.)

Nærværende Udvalg har taget det af med-undertegnede Monrad oprindeligen indbragte men senere tilbagetagne og derefter af med-undertegnede Ottesen og Diesen optagne Forslag om Fæstes Overgang til Selveiendom under nøie Overveielse.

Udvalgets Fleerhed er enig med Forslaget i det Hovedpunkt, at der af Hensyn til det almindelige Vel og i Hensyn til Grundlovens § 87 er tilstrækkelig Grund til at fremme Fæsteforholdets Afsløsning derved, at Fæstere berettiges til at forlange sig Gaarden overdragen af Eieren til Selveiendom, imod fuldständig Erstatning. Da de vigtige stats-økonomiske og politiske Grunde, der, saavidt vi skønne, tilfulde retfærdiggjøre en saadan Forholdsregel, allerede forhen udførligen ere fremsatte under de senere Aars Forhandlinger om denne Sag, navnlig saavel i Landbocommissionen i 1849 som paa Rigsdagen, skulle vi ikke her gjentage dem, men derom henviser til hine Forhandlinger. Hos dem, der hidtil ikke have fundet sig overbeviste ved disse Grunde, vilde der dog ved en ny Fremstilling og Udvikling af samme neppe lade sig udrette noget Afgjørende, idet at, efter Sagens Natur,

Bedømmelsen maa beroe paa et individuelt Skjøn over Forholdet i dets Heelhed eller samtlige Grunde og Modgrunde afveiede mod hinanden. Der er imidlertid dog een Side af Sagen, som vi nærmere skulle udvikle, nemlig den, at uden Tvivl endog Retfærdighed imod den nuværende Fæstebondestand fordrer, at der gives Fæsterne Udgang til at erhverve deres Gaarde paa lempelige Vilkaar.

Dette følger nemlig, som vi troe, af det hele Retforhold, der hidtil har bestaaet med Hensyn til de her omhandlede Jorder, og for hvilket Bestemmelserne i Christian V's danske Lov endnu danne Grundlaget. Paa Lovens Tid finde vi vel den største Part af Bønderjorderne undergivet deels Godseiernes, deels Statens og offentlige Stiftelses private Eiendomsret; de ældre Selveierbønder vare for Størstedelen forvandlede til Fæstere af deres tidligere Eiendomsjorder; men den Godseierne tilkommende Eiendomsret over disse Jorder var ikke nogen saadan fri Eiendomsret, som den, der kunde havees over andre Grundstykker, og efter Forgodtbefindende benyttes til Eieren private Fordeel, saalange de almindelige Love kun ikke derved bleve overtraadte. Det erkjendtes, at hine Bønderjorder havde den særegne Bestemmelse, at skulle tjene den talrigste Deel af Landets Befolkning til fornøden Subsistens, hvilken Befolkning saavidt muligt burde vedligeholdes, og for dette vigtige offentlige Formaaels Skyld var derfor Godseiernes Raadighed over samme undergivet betydelige Indskrænkninger. Det var dem saaledes forbudt at ødelægge Bøndergaarde, for dermed at forøge Sædegaardenes Avling, 5—10—48, hvorimod disse Gaarde skulde bortfæstes paa Bondens og hans Enkes Livstid, 3—13—1 og 4, hvorhos uden Tvivl den Gaarden fra ældre Tid paa liggende Landgilde ikke kunde forhøies, 3—13—14. Dog betragtedes en saadan Fæstebondes Stilling som saa lidet misundelsesværdig, at det ogsaa var ham formeent vilkaarligen at opgive det Fæste, som han eengang havde indgaaet; han var derved ikke blot hertiget, men ogsaa forpligtet for sin Livstid, og han maatte derfor, for at kunne opstige samme, have en særegen skjellig Aarsag og lovligen bevise denne, 3—13—7. I Sjælland, Laaland og Falster vare Bønderne